

**LEDER: KIRKELIG UNDERVISNING DA, NÅ OG FRAMOVER.
50 ÅR MED KATEKETTJENESTE**

Kirkelig undervisning er ikke noe nytt. Tvert om. Helt fra starten har «... og lær dem»- befalingen i Matteus 28 vært sentral i kirkas forståelse av eget oppdrag. Men det å ha egne ansatte med ansvar for kirkelig undervisning er nokså nytt i norsk kirkelig sammenheng. Mer nøyaktig er det 50 år siden det startet, og det skjedde med «Lov av 19. juni 1969 om katekettjeneste». Her sier § 1 «Etter avgjerd av departementet kan det i ein kyrkjelyd skipast kateketstilling». Loven fortsetter med «Kateketen skal særleg ha ansvar for undervisningsarbeidet i kyrkjelyden, m.a. konfirmantundervisning, ungdomsarbeid og studiearbeid. Departementet gjev nærare reglar om tenesteordning m.v. for kateketar i form av ein normalinstruks» i § 2. De tre siste paragrafene i den korte loven handler om lønn, kommuners uttalerett og lovens ikrafttredelse – og det er det hele.

Med denne loven oppsto ei ny yrkesgruppe som i dag rommer flere stillingskategorier der arbeidsfeltet er kirkelig undervisning og/eller trosopplæring. Med kateketenes og de andre kirkelig undervisningsansattes inntog har det skjedd en utvikling i praksis, refleksjon, fag, stabssamarbeid, utdanning og mer. Noen diskusjoner ser ut til å ha eksistert til en viss grad gjennom store deler av det siste halve århundret, som diskusjoner om stillingsbetegnelser, ansvar, oppgaver, vigsling, kompetansekrav og hva en skal gjøre med en litt for stor turnover. Mye har også blitt landet eller funnet sin form. Noen rammer er endret kraftig i løpet av de femti årene, særlig innebar trosopplæringsreformen en stor endring med flere stillinger og økning i midler.

I dette nummeret av Prismet dreier de fleste artiklene seg om utviklingen som har skjedd i og med kirkelig undervisning etter at de første stillingene innen feltet ble opprettet. Det dreier seg om diskusjonen om embete, vigsling eller ordinasjon i Jan Ove Ulsteins artikkel «Kateketteneste og embetssyn – vigsling til kva?». Harald Skarsaune diskuterer i sin artikkel spørsmål om det å ha identitet som kateket eller menighetspedagog, og utfordringer for feltet og personer som har disse stillingene. Han har også gjort et dykk i kateketforeningens blad gjennom årtiene og sett på hva som drøftes og vektlegges, og peker på interessante trekk i utviklingen. I artikkelen «Kateketutdanning – i går, i dag, i morgon» tematiserer Eldbjørg Leinebø Ekre hvilken kompetanse kateketer trenger. Hun presenterer kateketutdanning gjennom de siste 50 årene og nåværende utdanningstilbud, og drøfter kompetansebehov og utdanning for framtida.

De to siste refleksjonsartiklene behandler begge kirkelig undervisning på et litt helhetsfokuserende nivå. Erling Birkedal trekker i sin artikkel linjer mellom ulike tider og ulike områder innen kirkelig undervisning. Han går gjennom viktige

endringer som har skjedd og drøfter hva de betyr for kirkelig undervisning og for menigheter som helhet. Kristine Aksøy tematiserer i sin artikkel utvikling i katekettjenestens innhold og formidler en visjon om helhetlig tilnærming til kirkelig undervisning i framtida.

I disse refleksjonsartiklene er det forekomster av saklig overlapping fordi det er den samme historien de handler om. Men de er først og fremst utfyllende ved at de har ulike perspektiver og spørsmålsstillinger.

Forskningsartiklene i dette nummeret er i varierende grad knytta til temaet kirkelig undervisning. Asbjørn G. Håkonseth analyserer og drøfter i sin artikkel muligheter for kunnskapsutvikling i forbindelse med lokalt planarbeid innenfor trosopplæring. Han ser på ulike typer kunnskap og finner store uutnyttede muligheter knyttet til anvendelsen av taus kunnskap i trosopplæringsarbeidet. Gunnfrid Ljones Øieruds artikkel drøfter kirkens og skolens føringer for skolegudstjenester og diskuterer særlig spørsmål om elevdeltakelse og spenninger knyttet til forholdet mellom kirkens gudstjenestetenkning og det at skolegudstjeneste er et tilbud til alle elever uavhengig av deres livssyn. Artikkelen gir innspill til aktuell kirkelig praksis i det hun drøfter muligheter for å utforme gudstjenester som hensyntar både skolens og kirkens føringer.

Den siste forskningsartikkelen presenterer en undersøkelse av barnehagers arbeid med verdier. Her finner Sissel Mørreaunet og Arve Gunnestad at barnehager arbeider med verdiene åndsfrihet og tilgivelse i langt mindre grad enn de andre verdiene som nevnes i formålsparagrafen. Denne artikkelen er primært barnehagepedagogisk relevant – men den gir også interessant kunnskap for kirkelig ansatte som er opptatt av læringsbaner og barns forkunnskaper. Kanskje kan det også ligge ideer til kirke-barnehagesamarbeid i forlengelsen av denne kunnskapen?

Til sist inneholder dette nummeret to bokmeldinger. Eldbjørg Leinebø Ekre anmelder en lærebok i kateketikk, «Kunsten å være klar», og Vebjørn Horsfjord anmelder «Toleranse – religion – konflikt», en antologi om religion og toleranse. God lesing!

Til sist en takk. Initiativet til et temanummer i anledning at det er 50 år siden Lov om katekettjeneste ble vedtatt, kom fra ei gruppe engasjerte folk som også ble med som skribenter i dette nummeret: Takk til Harald Skarsaune, Kristine Aksøy, Erling Birkedal og Eldbjørg Leinebø Ekre for ideer og bidrag! Takk også til Ann Midttun og Andrew Thomas for redaktørbistand.

Gunnfrid Ljones Øierud
Redaktør